

ÖZGEÇAN, ROSA PARKS VE YERİMİZ

Özgecan katledildikten sonra yazmak istedim, kelimeler kifayetsiz kaldı. Onun yaşındaki pırl pırl öğrenciler geldi gözümün önüne, savuşturdum hemen. Çocuklarımın düşüncesi içimi titretir, aklıma getirmek istemedim. Yaşadığı dehşeti hissetmeye çalışmak, katlanılabilir değildi.

Özgecan yaşayacaktı ve güzel günleri olacaktı. Mutlu ve mutsuz, neşeli, stresli, umutlu, gergin, keyifli. Hayat ne getiriyorsa, çok acılar yaşayanların dahi vazgeçemeyeceği kadar, o da bu yeryüzündeki hayatı sevecekti. Ama yaşamıyor artık. En vahşi şekilde canına kıydılar Özgecan'ın. O güzel kızımızın, kardeşimizin, öğrencimizin, meslektaşımızın; o güzel canın. Sadece geçtiğimiz sene cinayete kurban verdüğümüz en az 294 öze canın.

Çok arkadaşımız yazdı, akşam eve giderken tenhaca bir yer görüldüğünde artan endişelerini, arkadan gelen ayak seslerinin hızlandığı kalp atışlarını, hayatlarındaki erkeklerin tacizlerini ve bunların farklı şekillerini ve sıklığını. Bütün duyuları açılmış, korku ile dikkat kesilmiş hallerini. "Demek hepimiz mi aynı şeyleri yaşadık" dedi içimizden biri. Evet, yaşadık ve yaşıyoruz. Kızlarımızın belediye otobüsüne binmesini hiç istemedim mesela ben. Yeteri kadar büyüdüklerinde, çok şartsa, o zaman binsinler toplu taşıma araçlarına, varsın bilmesinler otobüs kullanmayın dedim. Ama var mı bunun yeri, yaşı, var mı koruması. Taksiye atılıp Belgrad Ormanlarına götürülen kızları okumaya başladık sonra, güpegündüz durakta beklerken arabaya alınanları...

Oğlan kelimesinin kullanılmadığı bir ülkedir burası. Ultrasonda bebeğinin cinsiyetini öğrenen arkadaşımıza sorarsınız: Ya "kız" der, ya "erkek". "Erkek geliyor!" der. İngilizcedeki "boy" kelimesinin karşılığı yoktur bizde, hepsi "man" olarak doğar; erkek. Ama kızlar da kolay kolay "kadın" olamazlar. Bir dildeki kelimelerin kullanım sıklığı, bize o kültür hakkındaki bilgi verir. Bizde kızlar, uzunca bir süre kız ve daha sonra hanım veya bayan olarak hayatlarını sürdürürken, erkekler erkek, erkek ve yine erkek olarak yaşamaya devam ederler.

İşte bu ülkede Özgecan'ların katledilmesinde herkesin sorumluluğu var.

Kızların etekleriyle uğraşan, öğrencisi oturduğu zaman daha yukarıya çıkan etek boyu yüzünden ders yapamadığını söyleyebilmek "önlem alınmasını" istemekten utanmayan erkek öğretmenler...

Bu gayet "insani" isteği anlayışla karşılayıp eteği yasaklayan, iletişim ve yönetim becerileri sınırlı, erkek ve kadın idareciler...

"Ama kızlarımız da abartmışlardı" diye demeçler vererek kız öğrencileri hedef tahtasına koymakta beis görmeyen erkek öğrenci anneleri...

Giderek muhafazakârlaşan eğitim sistemine sesini çıkartmayan, sinik, umursamaz ama her koşulda "çağdaş" veliler...

İlla otobüs içeren bir çözüm gerekiyorsa, alegori olarak, Özgecan'ın bindiği minibusü Rosa Parks'ın bindiği otobüs gibi düşünebilir ve bunun üstünden bir çözüm üretebiliriz. Rosa Parks, otobüste siyahlara ayrılmış yerini bir beyaza vermekte direnen ve bu nedenle tutuklanan siyah bir ABD vatandaşıydı. Biz kadınlar da yerimiz için direnmeliyiz

Kız arkadaşlarının giyim özgürlüğüne sahip çıkmak yerine, etek giymelerinin yasaklanması için kampanya yürüten "laikliğin ateşli savunucusu delikanlı"lar...

Özgecanlar, birinci vazifesi Türk istiklalini ve cumhuriyetini ilelebet koruyacak olan sizlerin de eserinizdir.

Siz, kömüre, tencere, tavaya, altına ve işe muhtaç olmayıp da kadınlar ve kız çocuklarla uğraşmaktan vazgeçmeyen siyasi partilere oy verenlerin...

Kadının gülüşüne dahi iffetsizlik atfedebilen zihniyetleri destekleyenlerin...

En yetkili konumlarda oturup tacize karşı üretebildiği tek sosyal politika "çalışkanlığı atmayı tavsiye etmek" olanların...

Görsünü gere gere kadın ve erkeğin eşit olduğuna inanmadığını söyleyerek kadına kapanmayı, çok çocuk doğurmayı, ortalıkta görünmemeyi, evi işaret edenlerin, sizlerin de eserinizdir.

Siz, mahallenin abisi olarak kızlara laf atma dersi veren, kalabalıklarda nasıl "elleneneğini" öğretenlerin...

Sohbetlerinin en keyifli ve vazgeçilmez kısmını belden aşağı fıkralar oluşturan her meslek ve eğitimden erkeklerin, sizlerin...

Birden çok sevgilisi olmuş hemcinslerinden en iyi ihtimal "hafiflik" iması ile söz eden siz kadınların eserinizdir.

Erkek çocuklarımızın cinsel "maceralarını" hevesle anlatan ve bundan böbürlenilen siz her meslek ve eğitimden baba ve annelerin, sizlerin...

İktidar kadını işten ve sosyal hayattan uzaklaştırıp evine kapatmaya, toplumsal rolünü annelik ve karılığa indirgemeye çalışırken, en büyük hasletlerini "fedakâr anne ve iyi eş olmak" şeklinde tanımlayan, bunu

herkese örnek olarak sunan, sizlerin de eserinizdir.

Mini etek giyen kadınların tacize uğramasının doğal olduğunu söyleyebilenlere herhangi bir programda yer verenlerin...

Karısını öldüren erkekleri evlilik programlarına çıkartarak bundan prim yapmayı hedefleyen sunucuların, yapımcıların, medya sahiplerinin ve bu programları izleyen, kadın-erkek, sizlerin eserinizdir.

Şiddetin her türüsünü "gerektiğinde" mubah ve hatta caiz gören siz politikacıların, spor adamlarının, öğretmenlerin, ana-babaların...

Kavanozunda biriktirdiği iç ve dış tüm pisliklerini felsefik bir eylem olarak karısının üstüne boca edenleri, tanınmış bir entellektüelin sohbetine nazır olmanın sarhoşluğuyla mazur gören, savunanların...

Çocukların evlendirilmesini kültürel bir norm olarak anlatabilenlerin...

Kadın cinayetine namus cinayeti ismini koyanların, sizlerin...

Kız ve erkek öğrencilerin aynı sınıfta okumamasına, hatta aynı merdiveni kullanmamasına karar verebilmekten çekinmeyen, ah siz çocuklarımızı (şimdilik) emanet etmek zorunda kaldığımız eğitimcilerin, sizlerin...

Kız çocuk sağını-solunu öğrendiği an başını örtmesi gerekir diye çığırkanlık yapan kadınların, sizlerin...

Karar gerekçesine "Dişi köpek kuyruk sallamazsa, erkek peşinden gitmez" gibi berbat atasözlerini koymaktan çekinmeyen, 12 yaşındaki kıza onlarca adam tecavüz ederken "İsterse karşı koyabilirdi" diyen ve tecavüz gibi en kabul edilemeyecek eyleme hafifletici sebepler icat edebilen müflis adalet sisteminin, yasa uygulayıcıların, siz toplumumuzun en muteber kepazelerinin,

özellikle sizlerin eserinizdir.

Sırf iktidara yaranmak için, kadın tecavüzü ve cinayetlerinin tüm dünyada olduğunu söyleyerek sıradanlaştırmaya çalışanların...

Giderek artan kadın cinayetlerine karşı çok geç de olsa- çıkmaya başlayan sesleri, Özgecan'ın güzel yüzüne bağlamaktan çekinmeyecek kadar utanma hissinden nasibini almamışların...

Kafasını kuma gömenlerin, sessiz kalanların, sizlerin eserinizdir.

Aramızda bunların bir tekini bile kendisinde bulamayan var mı?

•••

Münferit olaylar bireysel psikopatolojiyle açıklanabilir. O durumda ırza geçenin, katilin kişisel deneyimlerine, çocukluğuna, gençliğine, ahlaki sorunlarına bakmak problemi anlamamızda büyük ölçüde yardımcı olur. Ama bir ülkede kadın cinayetleri son on yılda en az on iki kat artmışsa, bunu açıklamaya çalışırken bireysel değil, toplumsal düzeyde patolojiye bakmak gerekir.

Cinsiyet ayrımcılığının her daim var olduğu bu kültür, yıllardır eşi benzeri görülmemiş faşist bir kadın düşmanı söylem ile perçinlenerek bu patolojiyi yarattı. Giderek yayılan ve kuvvetlenen bu patolojik değer ve davranışlara, kendine ilerici diyen erkek ve kadınların da katkısı oldu. Şiddeti, kanı, tecavüzü, ölümü, cesetleri kanıksadılar; bize olağanmış gibi sundular bize. Ama biz almamayı reddediyoruz. Bu bir patoloji ise, ki biz patolojiyi iyi tanırız, her patolojinin bir çözümü de vardır; bu çözümleri biliyoruz ve uygulayabiliriz.

Tecavüz cinayetleri fırsat bilinerek, dini temelli cinsiyet ayrımcılığını daha da körüklemek için ortaya atılan pembe otobüs planının hayata geçmesi elbet söz konusu olamaz. Ama illa otobüs içeren bir çözüm gerekiyorsa, alegori olarak, Özgecan'ın bindiği minibusü Rosa Parks'ın bindiği otobüs gibi düşünebilir ve bunun üstünden bir çözüm üretebiliriz.

Rosa Parks, otobüste siyahlara ayrılmış yerini bir beyaza vermekte direnen siyah bir ABD vatandaşıydı. Tüm uyarı ve tehditlere rağmen yerinden kalkmadığı, hakkı olanı vazgeçmediği için hapishaneye yollandı. Ve siyahların Amerikan toplumunda ezelden beri maruz kaldıkları ezici ayrımcılığa ve şiddete karşı tutuşan bir alev oldu Rosa Parks'ın direnişi. Martin Luther King'in devraldığı ve başını çektiği mücadele, ayrımcılığa sona veren yasa nihayet 1964'te çıkıncaya kadar, uzun yıllar sürdü.

Rosa Parks bugün istediği otobüse binebilir. Ve biz Türkiye'deki kadınlar, erguvan, kırmızı, yeşil, mavi istediğimiz her taşıta binebiliriz; ben, çocuklarım ve öğrencilerim hepimiz; ve yerimizi kimseye vermeyiz.

Kadını ayıran, ezen, şiddet uygulayan bu patolojik düzenin değiştirilme zamanı geldi. Bunu kadın-erkek hep birlikte yapacağız.

BİLGE YAĞMURLU